
GÖRÖG TÖRTÉNELEM

a kezdetektől Kr. e. 30-ig

HEGYI DOLORES, KERTÉSZ ISTVÁN,
NÉMETH GYÖRGY, SARKADY JÁNOS

Harmadik, javított kiadás

Osiris Kiadó • Budapest, 2006

TARTALOM

BEVEZETŐ 13

NÉMETH GYÖRGY

A görög történelem forrásai, kutatói és eszközei

A GÖRÖG TÖRTÉNELEM FORRÁSAI 17

Régészeti emlékek 17

A betűírás kialakulása 20

Feliratok 20

Papiruszok 28

Numizmatika 30

Történetírók 33

A GÖRÖG TÖRTÉNELEM KUTATÓI 47

HASZNOS TUDNIVALÓK 58

A görögök időszámításáról 58

Az évek számbavétele 58

A görög naptárrendszerek 60

A görög nevek átírása 61

Antik források idézése 62

Rövidítések jegyzéke 63

SARKADY JÁNOS

A görög föld ős- és koratörténete

A GÖRÖG FÖLD ŐSTÖRTÉNETE 69

Természetföldrajzi adottságok 69

A paleolitikum és a mezolitikum 70

A paleolitikum 70

A mezolitikum 71

A neolitikum 72

A neolitikum kezdetei 72

A korai neolitikum 72

A középső neolitikum 73

A késői és végső neolitikum 73

A korai bronzkor 74

A mezőgazdaság fejlődése 74

Akklimatizálódás a tengerhez 75

A fémhasználat 75

A fejlődés menete – Kezdetek és fénykor 76

A kulturális egység 76

A területi tagolódás 77

A korszak végének változásai 78

Az őslakosság és a görögök 78

A görög hagyományok 78

A görögség előtti kor nyelvi emlékei 79

A görögség előtti nyelv hovatartozása 80

A görög bevándorlás kérdése 80

A középső hellasi korszak 81

A KRÉTAI CIVILIZÁCIÓ 84

Történeti fejlődés 84

A gazdasági élet 86

A társadalom 87

Az állam 88

A vallás 89

A művészet 91

Az írás 93

A MYKÉNÉI CIVILIZÁCIÓ	96
Kialakulás és elterjedés	96
A mykénéi kor „története” és forrásai	97
A gazdasági élet	97
A tulajdonviszonyok és a társadalom	98
Az államszervezet	99
A mykénéi kor államai	100
A mykénéi kultúra jellege	101
Az írás	102
A művészet	102
A zene és a költészet	102
A vallás	103
A MYKÉNÉI CIVILIZÁCIÓ BUKÁSA ÉS A „SÖTÉT KOR”	105
A mykénéi világ meggyengülése	105
A katasztrófa	105
Az okok problémája	106
A „tengeri népek” vándorlása	106
A mykénéi kultúra továbbélése	107
A kerámia	107
A fémművesség	108
A temetkezési szokások változása	108
A görög törzsek vándorlásai	109
A „sötét kor” gazdasági élete	110
Társadalmi szerkezet és politikai szervezet	111
<i>NÉMETH GYÖRGY: TRÓJA RÉTEGEI</i>	117

HEGYI DOLORES

Az archaikus és a klasszikus kor

AZ ARCHAIKUS KOR	123
A polis	123
Métropolis és apoikia	126
A görög fejlődés útjai	128
A legfejlettebb görög polisok	128

Athén 134

A spártai állam 140

A fejlődésben elmaradt etnikumok 143

A görög városállamok és a perzsa birodalom 144

A KLASSZIKUS KOR 153

Az ión felkelés 153

A perzsa háborúk kora 156

Marathón 157

Athén a Kr. e. 480-as években 158

Hellas a perzsa háborúk után 162

NÉMETH GYÖRGY: AZ ATTIKAI PHYLÉK 167

SARKADY JÁNOS

Két háború közt A pentékontaeteia

A DÉLOSI SZÖVETSÉG MEGALAKULÁSA 171

A HELÓTAFELKELÉS 181

AZ „ELSŐ PELOPONNÉSOSI HÁBORÚ” 184

NÉMETH GYÖRGY

A peloponnésosi háború

NÉMETH GYÖRGY: A HARMINCÉVES BÉKE 199

A PELOPONNÉSOSI HÁBORÚ FOGALMA 201

A HÁBORÚ OKAI 202

A HÁBORÚ SZAKASZAI 206

Az archidamosi háború 206

A Nikias-féle béke 211

Argos, Mantinea és Élis szövetsége	211
A szicíliai hadjárat	213
A dekeleiai háború	215
A négyszázak és az ötezrek uralma	218
A HARMINC ZSARNOK	222

HEGYI DOLORES

A görög városállamok Kr. e. 403 és 338 között

A SPÁRTAI HEGEMÓNIA ÉVEI (KR. E. 404–371)	229
Az Antalkidas-féle béke	231
ATHÉN ÉS A MÁSODIK ATHÉNI TENGERI SZÖVETSÉG	233
A THÉBAI URALOM ÉVEI (KR. E. 371–362)	234
Leuktra (Kr. e. 371)	235
Küzdelmek a Peloponnésoson és Thessaliában	236
Thébai és Perzsia	237
Athéni segítség a lázadó satrapának	237
Kísérlet a thébai tengeri hatalom megteremtésére	237
A thessal probléma rendezése	238
A thébai szövetségi rendszer lazulása	238
Mantinea (Kr. e. 362)	239
A SZÖVETSÉGES HÁBORÚ (KR. E. 357–355)	240
AZ ATHÉNI ÁLLAM BELSŐ NEHÉZSÉGEI	241
A symmoriák	242
Eubulos gazdaságpolitikája	242
Az átmeneti fellendülés jelei	242
Attika lakossága	243
A PEREMTERÜLETEK	247

PERZSIA ÉS MAKEDÓNIA KÖZÖTT 249

A szent háború 250

Olynthos 251

A Perzsia elleni hadjárat előkészületei 251

KERTÉSZ ISTVÁN

A hellénizmus

TUDOMÁNYOS VITÁK

**A HELLÉNIZMUS MINT KORSZAKFOGALOM
ÉS TÖRTÉNELMI JELENSÉG MEGHATÁROZÁSÁRÓL 259**

A „hellénizmos” fogalom jelentése 259

Elképzelések a hellénizmus lényegéről 260

MAKEDÓNIA TÖRTÉNETE

NAGY SÁNDOR TRÓNRA LÉPÉSÉIG 268

A makedón állam kialakulása és korai története 268

Makedónia a görög–perzsa háborúk korában 272

Makedónia a görög belháborúk időszakában 278

Makedónia felemelkedése II. Philippos uralkodása idején 286

NAGY SÁNDOR URALMA 299

Nagy Sándor trónra lépése és a Perzsia elleni hadjárat előkészítése 299

Perzsia meghódítása 302

Nagy Sándor, a birodalomalapító 311

Az indiai hadjárat és az utolsó évek 314

A DIADOCHOSOK HÁBORÚINAK KORA 319

A trónutódlás megoldása 319

A lamiai háború 320

Perdikkas bukása 321

Harc a hatalomért 323

Az utolsó kísérlet a birodalom egyesítésére 326

A HELLÉNISZTIKUS VILÁG 331

Makedónia az Antigonidák uralma idején 331

Politikatörténet 331

Társadalom és gazdaság	334
A Ptolemaiosok Egyiptoma	335
Politikatörténet	335
Társadalom és gazdaság	341
A Seleukida-birodalom	344
Politikatörténet	344
Társadalom és gazdaság	350
A hellénisztikus polisvilág	354
A hanyatló polis	354
A polisszövetségek	357

Függelék

KRONOLÓGIA	365
NÉVMUTATÓ	377
FOGALOMMUTATÓ	383